

і регулярного отримання прибутку, а також можливостей виконання поставлених завдань, його здібність до подальшого розвитку і вдосконалення на різних стадіях життєвого циклу підприємства і в процесі зміни конкурентних ринкових стратегій. Фінансова безпека підприємства – це цілісна система захищеності його життєво важливих інтересів від внутрішніх і зовнішніх погроз, фінансовий захист його виробничого, інституційного, кадрового і інтелектуального потенціалів, інформації, технологій, капіталу і прибутку, який забезпечується системою мір спеціального правового, економічного, організаційного, інформаційно-технічного і соціального характеру. ФБП вимагає гармонізації в часі і просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ним суб'єктів зовнішнього середовища, що діють за межами підприємства. Таким чином, ФБП – це комплексна цілісна система, яка вимагає спеціальної творчої роботи і управління. Результатом становлення і функціонування такої системи повинні стати економічний стан підприємства, стійкий по відношенню до внутрішніх і зовнішніх змін фінансово-господарській діяльності, стабільність його функціонування, фінансово-комерційний успіх, прогресивний науково-технічний і соціальний розвиток.

Ефективна система забезпечення фінансової безпеки підприємства потребує його активної діяльності, направленої на підвищення якості збору *інформації* не тільки про конкурентів, але і про стан власної діяльності, включаючи першочерговість визначення цілей і стратегії підприємства, а також розвитку превентивного підходу, тобто пріоритетності розробки шляхів уникнення можливих погроз і мінімізації негативних дій, підвищення ролі і частки інформаційно-аналітичної діяльності в роботі служби безпеки підприємства, що обумовлене неймовірними темпами зростання значення інформації як чинника функціонування сучасного підприємства. Одночасно необхідно забезпечити прозорість і конфіденційність інформації про діяльність підприємства, і глибоко розвивати взаємозв'язок економічної безпеки підприємства з національною економічною безпекою.

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Рибак Г. І., канд. екон. наук, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

В Україні фінансові установи функціонують в таких умовах, що визначені порушенням цілісності державних кордонів, гібридною війною, фінансовою кризою, політичною нестабільністю і соціальною напругою. Вразливість національної економіки, підсилена впливом зовнішньої агресії, призводить до уповільнення темпів економічного зростання, зниження макроекономічної ефективності та зростання боргового навантаження, погіршення соціальної

захищеності і рівня якості життя населення. Посилилися критичні для економічної безпеки держави ризики і загрози зниження рівня конкурентоспроможності національного господарства, загострення проблеми імпортозалежності, зменшення обсягу ВВП, зростання тінізації економічних відносин, погіршення обсягів діяльності та фінансово-економічного результату підприємств реального сектору та ін. Наслідками для вітчизняного фінансового ринку стали: зниження довіри населення до фінансових установ, їх стійка залежність від іноземного капіталу, вилучення фінансових активів із обігу та трансформація інвестицій у заощадження, розміщені поза межами фінансового ринку, руйнування його інфраструктури, підвищення рівня тінізації фінансових операцій через механізми легалізації капіталу із використанням послуг фінансового посередництва та інших фінансових послуг і продуктів, зростання кількості банкрутств і ліквідацій фінансових установ, тощо. Під час інтеграції країни в систему світових господарських зв'язків перед нею постає проблема суперечності між необхідністю, з одного боку, інтегруватись у світову економіку, а з іншого – забезпечити гармонійний розвиток національної економіки, захист національних економічних інтересів, внутрішнього ринку і вітчизняного виробника [2, с. 50]. Все перелічене зумовлює необхідність та важливість управління системою економічної безпеки, що полягає у визначенні та обґрунтуванні стратегічних пріоритетів удосконалення інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки національної економіки та окремих підприємств. Але вони мають бути орієнтовані не лише на фінансово-економічні результати, а й на інклюзивне зростання.

Фінансово-економічна безпека підприємства в першу чергу залежить від його конкурентоспроможності та адаптованості його стратегії розвитку до сучасних умов. Призначенням стратегії є створення надійних переваг підприємства над конкурентами і саме вона, базуючись на цілях бізнесу, визначає засоби, за допомогою яких підприємство може перетворити свої стратегічні наміри на ринкові переваги, взаємодіючи з факторами зовнішнього впливу [1].

Відповідно до основних домінантних сфер забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства формуються її стратегічні цілі, до яких можна віднести: максимізацію рівня фінансової рентабельності; оптимізацію обсягу фінансових ресурсів; забезпечення необхідного рівня фінансової стабільності і стійкості; повне задоволення інвестиційних потреб підприємства; мінімізацію рівня фінансових ризиків; забезпечення фінансової стабільності при виникненні кризових ситуацій.

Виходячи з зазначеного алгоритм розробки та реалізації стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства доцільно здійснювати відповідно до наступних етапів:

- розробка стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства на певний загальний період;

- дослідження та аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів, що виявляють загрози та можливості. Про загрози можуть сигналізувати: зниження платоспроможності дебіторів, підвищення ненадійності якогось із партнерів, покупців чи постачальників, протидія державних органів та органів місцевого самоврядування; нестабільність економіки; погіршення екології у регіоні; підвищення рівня інфляції; агресивна скупка акцій, боргів підприємства; підвищена активність кредиторів щодо стягування боргів, недостатньо розвинена правова система захисту прав інвесторів і виконання законодавства; криза грошової, фінансової та кредитної систем; нерозвиненість ринків капіталу та їх інфраструктури; недосконалість механізмів формування економічної політики держави тощо;

- визначення наявності процесів, що в першу чергу загрожують розвитку підприємства та його фінансово-економічній безпеці;

- загальна оцінка фактичного рівня фінансово-економічної безпеки;

- створення списку показників, за якими присутні загрози фінансово-економічній безпеці підприємства;

- розробка, або вдосконалення стратегії фінансово-економічного розвитку підприємства;

- формування проектних сценаріїв стратегії фінансово-економічної безпеки з урахуванням результатів оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства;

- вибір найвдалішого сценарію;

- організація контролю за реалізацією стратегії фінансово-економічної безпеки.

Результативність стратегії можливо проконтролювати за допомогою збалансованої системи показників.

Стратегія фінансової безпеки має бути динамічною і оновлюватися по мірі розвитку підприємства та зовнішніх факторів. Корекція стратегії особливо необхідна під час кризових явищ в країні, що сьогодні спостерігається і в Україні.

В Україні негативні наслідки впливу на фінансово-економічну безпеку підприємств як зовнішніх, так і внутрішніх чинників, вимагають формування та реалізації відповідної стратегії її забезпечення. Розробка стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства – складний, багатогранний процес, що вимагає обов'язкового врахування усіх факторів.

Список використаних джерел:

1. Супрун, С. Д. Особливості формування конкурентних стратегій підприємств в сучасному динамічному середовищі [Електронний ресурс] / С. Д. Супрун, О. Д. Волошина. – Режим доступу: <http://intkonf.org/ken-suprun-sd-voloshina-od-osoblivosti-formuvannyakonkurentnih-strategiy-pidpriemstv-v-suchasnomu-dinamichnomu-seredovischi/>.

2. Фінансово-економічна безпека : стратегічна аналітика та аудиторський супровід : монографія / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; за заг. ред. Т. В. Момот. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 340 с.